

Füzeciliğin atası olan ünlü Türk bilim adamı Lagari Hasan Çelebi,[not 1] 17. yüzyılın başlarında barut dolu haznesi bulunan bir basit hava roketi ile ilk kez havalanmayı başarmıştır. Uçuş 1633 yılında dönemin Osmanlı padişahı IV. Murat'ın kızının doğum günü kutlamalarında sergilenmiştir. Lagâri Hasan Çelebi 'nin yaklaşık 300 metre kadar havalandığı ve 20 saniye boyunca havada kaldığı ölçülmüştür. Kendisine bağlı bulunan kanatlar sayesinde Boğaziçi'ne oldukça yumuşak bir iniş yapmıştır.

FÜZEYLE GÖĞE YÜKSELEN İLK ADAM

Lagari Hasan Çelebi

Lagâri Hasan Çelebi (17. yüzyıl), roketle dikey uçuşu başarıyla gerçekleştirmiş ilk insan olan bilgin.

Seyahatname'de Hasan Çelebi

Füzeciliğin atası olan ünlü Türk bilim adamı Lagari Hasan Çelebi,[not 1] 17. yüzyılın başlarında barut dolu haznesi bulunan bir basit hava roketi ile ilk kez havalanmayı başarmıştır. Uçuş 1633 yılında dönemin Osmanlı padişahı IV. Murat'ın kızının doğum günü kutlamalarında sergilenmiştir. Lagâri Hasan Çelebi 'nin yaklaşık 300 metre kadar havalandığı ve 20 saniye boyunca havada kaldığı ölçülmüştür. Kendisine bağlı bulunan kanatlar sayesinde Boğaziçi'ne oldukça yumuşak bir iniş yapmıştır. İlk önceleri sultan tarafından da desteklenen Hasan Çelebi, daha sonra ulemânın baskısı ile yargılanmış ve Kırım'a sürgüne gönderilmiştir.[not 2] O dönemin şartları içerisinde bu teknolojik gelişmenin arkası belki de bu sebepten gelmemiştir. Bir başka ilginç nokta da modern anlamda ilk roket çalışmalarının bugün Kırım'ın içinde bulunduğu Ukrayna'da başlamış olmasıdır.

Lagâri Hasan Çelebi'nin roketle uçuşunu gösteren 17. yüzyıl gravürü.

Evliya Çelebi'den o günkü Türkçe ile Lagari Hasan Çelebi:

"Lagâri Hasan Çelebi, Murad Han'ın Kaya Sultan nam duhteri pakizesi vücude geldiği gece akube şadmanlığı oldu. Lagari Hasan, elli okka barut macunundan yedi kollu bir fişeng iacad etti. Sarayburnu'nda Hünkar huzurunda fişenge bindi ve şakirdleri fişengi ateşlediler. Lagari, "Padişahım seni Hûda'ya ısmarladım" diyerek temcid ve tevhid ile evci asumana huruc eyledi...

Denize indi...

Yanında olan fişengleri ateş edip ruyi deryayı çeragan eyledi. Bam-ı felekde fişengi kebirinin barutu kalmayıp da zemine doğru nüzul ederken, ellerinde olan kartal kanatlarını açıp Sinanpaşa Kasrı önünde deryaya indi. Oradan şenaverlik ederek uryan huzuru padişahiye geldi. Zemini bus ederek selam verdi. Bir kise akça ihsan olunup yetmiş akça ile sipahi yazıldı. Sonra Kırım'da Selamet Giray Han'a gidüp orada merhum oldu. Rahmetli yar-i gaar-ı sadıkımız idi.

İstanbul Kanatlarımın Altında adlı sinema filminde Hezarfen Ahmet Çelebi ve Evliya Çelebi ile birlikte Lagari Hasan Çelebi de filmin karakterlerinden biri olmuştur.

Discovery Channel'de yayınlanan MythBusters adlı programın 11 Kasım 2009 tarihli "Crash and Burn" adlı bölümünde Lagari'nin roketi konu alınmış, yapılan deneylerle durumun Evliya Çelebi'nin tarifine sıkı sıkıya bağlı olmadığı sonucuna varılmıştır.

Notlar

^ Farsça lageri çelimsiz demektir.

^ Bu konudaki en büyük kaynak olan Seyahatname'de Lagâri Hasan Çelebi'nin ilmi çalışmalarından dolayı sürgüne gönderildiği veya katledildiği ile ilgili bilgi yoktur. Şeyhülislamın da bu konuda bir fetva verdiğine dair bir kayıt bulunamamıştır.

Vikipedi, özgür ansiklopedi